

Agrotechnikai módszerek a fekete szú (*Capnodis tenebrionis* L.) megelőzésére és ellenőrzésére

Автор(и): гл. ас. д-р Мария Христозова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия, София; главен експерт Даниела Ангелова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия, София; доц.д-р Мариета Нешева, Институт по овощарство – Пловдив, ССА; гл.експерт Лейда Тодорова, Институт по овощарство – Пловдив, ССА

Дата: 12.03.2026 *Брой:* 3/2026

Absztrakt

A mezőgazdasági növények kártevőivel szembeni védekezés olyan intézkedések összességét jelenti, amelyek korlátozzák a kártevők sűrűségét, javítják a növények fitoszociális állapotát, és ezáltal növelik a termés mennyiségét és minőségét.

A gyümölcsültetvények egyik fő kártevője a fényes szilvabogár (**Capnodis tenebrionis**), amely az évek során több ezer hold gyümölcsültetvény pusztulásáért felelős.

A védekezés e kártevő ellen rendkívül nehéz a bogarak rovarirtószerek elleni ellenállása és a lárvák rejtett életmódja miatt. A probléma megoldása számos agrotechnikai intézkedés alkalmazását, valamint kémiai és biológiai növényvédő szerek használatát igényli.

1. és 2. kép. Ültetési anyag konténeres termesztésben

A fényes szilvabogár terjedésének egyik fő módja az ültetési anyagon keresztül történik. A lárvák a gyökérnyak területébe vagy a gyökerekbe fúrnak, és gyakran észrevétlenek maradnak. Új ültetvények létesítésekor egészséges, betegség- és kártevőmentes ültetési anyagot kell használni (1. és 2. kép).

Azon gyümölcsösökben, ahol a fákat kártevő támadás miatt kiszáradt, ki kell tépni és megsemmisíteni őket. Új fákkal történő újratelepítéskor új ültetőgödröket kell készíteni, amelyekbe a csemetéket helyezik. Semmilyen körülmények között nem tanácsos a kitépett fák régi gödrét használni, mert a gyökérrendszer egy része a talajban marad, és gyakran fényes szilvabogár lárvák találhatók bennük.

3. és 4. kép. Vadon növény gazdanövények

Az elhagyott területek és ültetvények betegségek és kártevők forrásai, mivel ott nem végeznek növényvédelmet. A fényes szilvabogár bogarai gyakran a kezeletlen területekről vándorolnak a kezelt területekre, ott táplálkoznak és petéket raknak, később komoly károkat okozva. Új ültetvények létesítésekor olyan területeket kell választani, ahol a közelben nincsenek elhagyott gyümölcsösök. A tövises bozótok, a vadvadkörte és egyéb vadon növény gazdanövények jelenlétét nem szabad megengedni a gyümölcsültetvények közelében, mivel ezek a fényes szilvabogár köztes gazdanövényei (3. és 4. kép).

A fényes szilvabogár bogarainak jelenlétére utaló első jelek a megrágott levélgyegek, a fa körül elhullott levelek és a leveleiket vesztett egyéves ágak. Az első bogarak észlelésekor az ültetvényben mechanikai gyűjtést javasolt végezni.

A kártevő jelenlétének egy másik jele az ültetvényben a kérgevással megtámadott kiszáradt fák (5. és 6. kép). Kutatásaink során megállapították, hogy ezen fák gyökérzetében fényes szilvabogár lárvák találhatók. A kérgevészek olyan fákra támadnak meg, amelyek rosszul fejlődnek és a nedvességhiánytól szenvednek, pontosan azokat a fák, amelyeket a fényes szilvabogár is megtámad.

5. és 6. kép. Kártevés okozta károk

Végzett kutatásaink során megállapították, hogy az ültetvény elsődleges kártevője a fényes szilvabogár, a kérgevészek pedig másodlagosak. Mivel a szilvabogár okozta kár rejtett és észrevétlen marad, a védekezés a kérgevészek ellen irányul, de az ellenük hozott intézkedések nincsenek hatással a fényes szilvabogárra. A kérgevészek által károsított ágak metszése és eltávolítása nem elegendő. Az ilyen fákat a gyökérrendszerrel együtt ki kell távolítani és megsemmisíteni.

A talajművelés a fatörzs körül eltérítő fogú kultivátorral (7. és 8. kép) kulcsfontosságú intézkedés a kártevők sűrűségének korlátozására. A talaj lazábbá tétele megzavarja a nőstények petézésének normális feltételeit. Továbbá, ha már vannak lerakott peték vagy frissen kikelt lárvák, a művelés egy részüket a felső talajrétegbe hozza, ahol leggyakrabban kiszáradnak vagy ragadozók és madarak fogyasztják el őket. Ez az intézkedés nemcsak a szilvabogár, hanem számos más gyümölcstermő növény kártevőjének sűrűségét is korlátozza (Baspinar et al., 2017).

7. és 8. kép. Talajművelés eltérítő fogú kultivátorral

Az öntözés fontos eleme bármely gyümölcstermő növény termesztésének. A fényes szilvabogár hőkedvelő faj, amely a száraz és meleg éghajlatot részesíti előnyben. Megállapították, hogy azon gyümölcsösökben, ahol nincs beépített öntözőrendszer és a fákat nem öntözik, a kártevők támadása jelentősen magasabb. A nőtények száraz talajokban szeretnek petéket rakni, és a frissen kikelt lárvák könnyebben és gyorsabban mozognak a fák gyökerei felé (Malagón et al., 1990). Beépített öntözőrendszerrel és rendszeres öntözéssel rendelkező gyümölcsösökben a támadás gyengébb, mivel a nedves talajba rakott peték nagy része nem kel ki. Továbbá a frissen kikelt lárvák mozgását a gyökerek felé is akadályozza.

A bogarak felhasznált kémiai szerekkel szembeni ellenállása és a lárvák rejtett életmódja miatt a kártevő elleni védekezés rendkívül nehéz. Az olyan intézkedések sorozatának alkalmazása, amelyek mindegyike a fényes szilvabogár sűrűségének korlátozásához vezet, elengedhetetlen a károk csökkentéséhez és a gyümölcsösök megőrzéséhez.

Hivatkozások:

1. Malagón, J., Garrido, A., Del-Busto, T., & Castaner, M. (1990). *Influencia de algunos factores abioticos en la oviposicion de Capnodis tenebrionis (L.) Coleoptera, Buprestidae. Investigación*

agraria. Producción y protección vegetales, 5(3), 441-446.

2. Baspinar, H., Doll, D., & Rijal, J. (2017). 12 Pest Management in Organic Almond. Handbook of Pest Management in Organic Farming, 328.

3. Berville, P. (1948). The wood-boring beetle problem in Provence.

** A cikk része a "Tudomány és gyakorlat a növényvédelemben" című szemináriumnak, amelyet 2026.02.19-én tartottak az AGRA 2026 Nemzetközi Mezőgazdasági Kiállításon*